

Argo Ideon

18.–22. märtsini Tallinnas peetavatel koosolekutel kaaluvad vabakonna aktivistid ja eksperdid nn Jääkeldri protsessi raames laekunud kodanike ettepanekuid seaduste muutmiseks, et leida need kümnekond ideed, mida aprillis kogunev 500 liikmega kogu võiks tõsisemalt arutada.

Üks protsessi eestvedajaid, Eesti Mittetulundusühingute ja Sihtasutuste Liidu (EMSL) juhataja Urmo Kübar ütles, et praegu 49 alateemaks jaotatud ettepanekutest tuleb mitme tunni pikkustel teemaseminaridel teha valik, et 6. aprillil Tallinnas lauluväljakul kogunev rahvakogu saaks töötada jõukohase hulga ettepanekutega.

Kaks parameetrit

Teatavasti jäi president Ilvese ärgitusel mullu Kadrioru Jääkeldris peetud koosolekul sõelale viis teemat, mille osas kodanikelt ettepanekuid koguti. Need olid erakondade rahastamine, erakondade konkurentsi tagamine, valija hääle kaalu tõstmine valimistel, kodanike suurem kaasatus valimiste vahel ning ühiskonna sundpolitiseerimise ja -parteistamise peatamine.

Nüüd tahab rahvakogu algatusrühm korraldada iga teema kohta koosolekud, kus vastavate ettepanekute puhul hinnatakse kaht parameetrit: asjakohasust (kas see läheb pihta probleemile ehk näiteks aitab suurendada valija hääle kaalu valimistulemuste selgitamisel) ning mõju (kas see lahendab mõne probleemi põhjuseid või tagajärgi).

Niisiis tuleb viie päevaga vaagida kõiki veebilehe rahvakogu.ee kaudu laekunud 1347 ettepanekut ning asetada need asjakohasuse ja mõju järgi koordinaatteljestikule. Selliselt jagunevad ettepanekud kolme gruppi. Need, mis on asjakohased ja mõjukad, lähevad Kübara sõnul kindlalt edasi 6. aprilli arutelupäevale.

Need, mis vastavad kahest tingimusest ühele, tulevad arutelule soovituslikuna (arutatakse, kui aega jääb). Need, mis pole ei asjakohased ega mõjukad, edasi ei lähe.

«Kaotsi ei lähe tegelikult ükski ettepanek,» kinnitab Kübar ometi. «Riigikokku saadame edasi kogu protsessi jooksul kogutud info, sh kokkuvõtted kõigist esitatud ettepanekutest alateemade kaupa.»

Igale seminarile kutsutakse umbes 40 inimest, kelle seas on Kübara sõnul teadlased, erakondade esindajad, samuti vastava teemaga tegelenud ajakirjanikud ning veebis toetust saanud ettepanekuid esitanud aktivistid. Arutelul osaleda saavad üksnes kutsutud, kuid tulemused on avalikud.

Ühe rahvakogu.ee veebi kaudu kõige enam toetatud ettepaneku esitaja Sergei Metlev ütles, et on kutse seminarile saanud. Metlev pakkus sundpolitiseerimise alateemas välja, et tuleks välistada poliitikute (parlamendi- ja kohalike volikogude liikmete) kaasamine munitsipaal- ja riigiettevõtete, sihtasutuste ja spordialaliitude nõukogudesse. Ettepanek sai 334 poolthäält, mida Metlev ei pea eriti suureks arvuks, kuid enamik samas veebis tehtud ettepanekuid sai toetushääli oluliselt vähem.

«See on üks praktiline asi, mis aitaks politiseeritust vähendada,» ütles Metlev. «Avalikkuse huvid peavad nõukogudes muidugi esindatud olema, aga pigem võiks kaasata nõukogudesse vastava teemaga tegelevaid ametnikke, näiteks haiglate nõukogudesse sotsiaalministeeriumis selle valdkonnaga tegelevaid inimesi.»

Metlevi sõnul loodab ta, et teemaseminaride abil õnnestub tuvastada, kas konkreetsed ettepanekud on realistlikud, vajalikud või on mõni neist hoopiski ohtlik.

«Rahvakogu on nagu veetše Eesti moodi. Nagu Islandil, lubab ka meie väiksus sedasi elanike ootusi ja soove välja uurida, suurtes riikides oleks see palju raskem.»

Kõik kutsutud ei osale

Kui Metlev kavatseb seminaridel osaleda, siis näiteks teine aktivist, seitse ettepanekut teinud konservatiivse Infopartisani ajaveebi pidaja Andres Laiapea vastas kutsele eitavalt. Ta leiab, et rahvakogu tegevusel puudub selge õiguslik alus ja õige oleks, kui president Ilves pöörduks parlamendi poole algatusega võtta vastu rahvakogu seadus, mis selle institutsiooni seadustaks.

Paralleelselt Jääkeldri protsessiga, millest peaksid selguma riigikogule tehtavad ettepanekud Eesti poliitilise süsteemi kaasajastamiseks, on riigikogu põhiseaduskomisjon ja justiitsministeerium tegelenud oma eelnõuga erakonnaseaduse muutmiseks.

Riigikogu põhiseaduskomisjoni liige Väino Linde ütles, et 19. märtsil on komisjonil kavas kohtumine rahvakogu algatusrühma koordinaatori Olari Koppeliga, et saada selgust, kuidas presidendil on kavas sealsete ettepanekutega edasi liikuda.

Loo autor sai kutse teemaseminaridel osaleda, ent loobus, et vältida võimalikku huvide konflikti ajakirjanikuna.

Viis teemaseminari

- 18.03 Teema: kaasamine
- 19.03 Teema: rahastamine
- 20.03 Teema: sundpolitiseerimine
- 21.03 Teema: erakonnad
- 22.03 Teema: valimised

Allikas: rahvakogu algatusrühm

Artikkel Postimehe [veebilehel](#) .